

Hvordan kan fritidsboligutvikling bidra til ei god framtid for fjellbygdene?

Fjellkonferansen, Spidsbergseter Resort

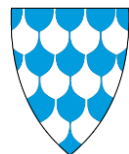
12.september 2024

Kari Klynderud Sundfør, samfunnsutviklingsavdelingen

Virkninger av fritidsboligutbygging i Innlandet

Fritidsboliger og deltidsinnbyggere som impuls i lokalsamfunn og for klima og miljø

- Lokaløkonomi
- Trafikk
- Arealbruk
- Stedsutvikling
- Klimagassutslipp

RAMBOLL

RAPPORT

VIRKNINGER AV FRITIDSBOLIGUTBYGGING I INNLANDET

MENON-PUBLIKASJON NR. 120/2023

Av Øyvind N. Handberg, Live Nerdrum, Øyvind Lervik Nilsen, Andre Uteng, Annegrete Bruvoll, Maria Kvaløy Kirste, Inger Nielsen Hole, Elin Beate Bærrud og Leo A. Grünfeld

**Hva er ei god framtid,
og for hvem?**

Ei god framtid er ei framtid der **Innlandsstrategiens langsiktige mål er nådd:**

1. Bærekraftig ressursforvaltning som gir utvikling og nye arbeidsplasser
2. **Levende lokalsamfunn med bærekraftige byer, tettsteder og bygder**
3. At aktører i fylket vårt får større nasjonal betydning og synlighet

Perspektivmeldingen 2024 viser:

- Vi blir stadig flere eldre
- Knapphet på arbeidskraft
- Behov for omstilling; klima og krig

Samtidig:

- Folk skal bo og arbeide i hele landet

Det handler om Norge

Bærekraft i hele landet

Utredning om konsekvenser av demografiutfordringer i distriktene

Normanutvalget

«Utvalget mener helt klart at ambisjonen for distriktspolitikken framover bør være å videreutvikle særpreg og forskjeller mellom storby og småsamfunn og småsamfunnene imellom. Dette innebærer at distriktene ikke skal bli noen kopi av storbyene, men at bostedsvalg heller blir et valg mellom ulike typer tilværelser. Det er det gode samfunnet som settes som målet for utviklingen, ikke vekst i seg selv»

«For å styrke og revitalisere småbyene og de større tettstedene og samtidig ivareta klimahensyn, mener regjeringen at det er **behov for å konsentrere ulike tilbud, funksjoner og møteplasser**. Det forutsetter en **målrettet arealpolitikk** der nye boliger, arbeidsplasser, handel, servering, spesialiserte offentlige tjenester og kultur- og fritidstilbud **lokaliseres i eller tett på sentrum**»

(Strategi for småbyer og større tettsteder som regionale kraftsentre, 2021)

Unge stemmer fra Innlandet -en perspektivmelding

For å gjøre Innlandet mer attraktivt bør man ikke bare fortelle om hvor fint det er her. Man må få frem hvilket liv som kan leves her, hvilke muligheter som finnes.

Viktig for attraktivitet:

- Tilgang på **gode møteplasser** for unge voksne; restauranter, kaféer, konsertarenaer og ungdomsklubber
- **Nærhet til natur**
- Urbane kvaliteter; **Levende sentrum** med kule konseptbutikker, utesteder og ikke kun kjøpesentre
- Trygge oppvekstsvilkår med mulighet for å bygge **relasjoner** til naboer og andre i nærmiljøet
- **Tilhørighet**; å føle at man er del av et samfunn som ønsker å få til noe og følelsen av at man kjenner noen, og at noen vet hvem du er.
- Et **godt kollektivtilbud**. Kollektivtilbudet oppleves ikke som bra utenfor byene i Innlandet, og det er dyrt å reise til Oslo.

Hva er avgjørende for valg av bosted?

«**Familie og stedskvaliteter** er viktige elementer for å velge å bli værende på et sted, mens jobbmuligheter som motivasjon nedtones noe».

OM HVOR HVORDAN

An endless number of
green buildings doesn't
make a sustainable city.

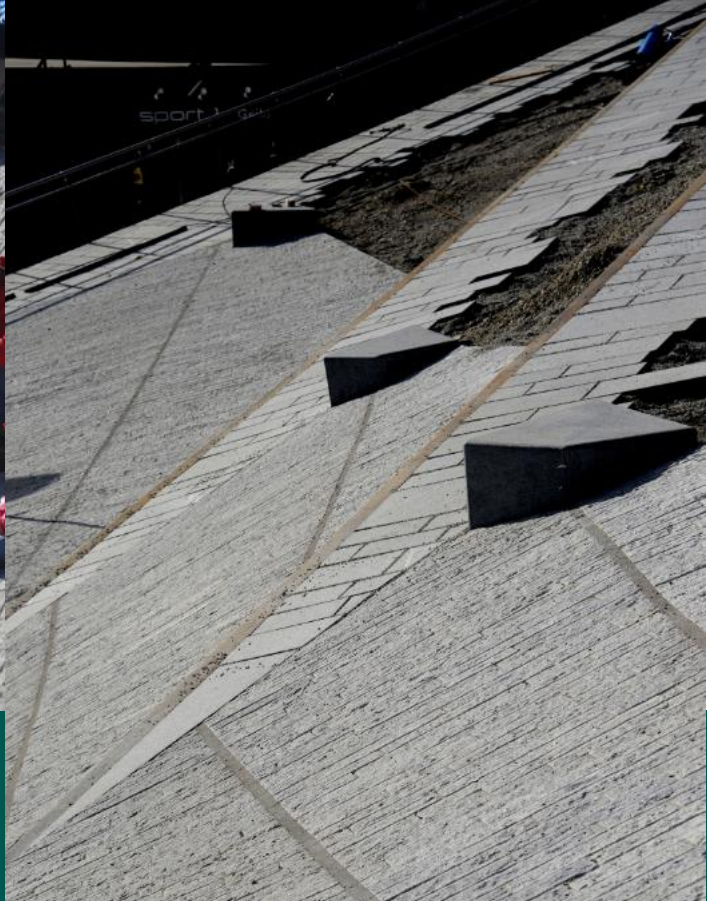
Jan Gehl

quotefancy

New European Bauhaus (NEB)

Om vi skal lykkes med det grønne skifte må kunst, kultur, design og arkitektur få større plass i omstillingen, sier EU:

samles om en bærekraftig og inkluderende fremtid som er vakker for øyne, hode og sjel

Dialogverktøy for grønne industrietableringer

- Utviklet av DOGA og Siva

«Gjennom tidlig dialog om fellesskap, bærekraft og skjønnhet kan det oppnås økt verdiskaping for både industriaktører og lokalsamfunn»

Dialogverktøy
for grønne
industrietableringer

D O G A
D G

Del 1: Kunnskapsgrunnlag og eksempler til inspirasjon

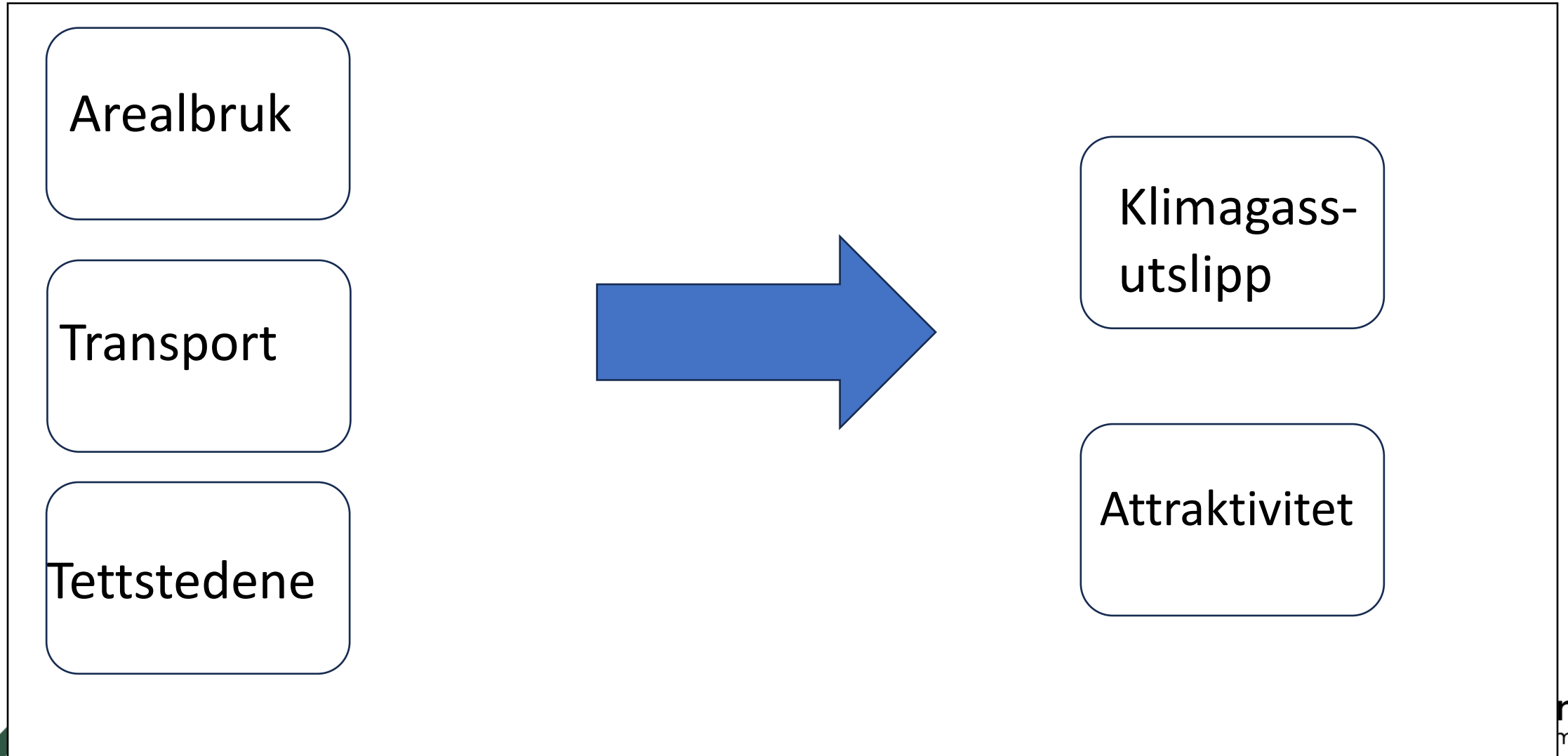
Hvordan kan fritidsbebyggelsen gjøres mer klimavennlig samtidig som den bidrar til lokal næringsutvikling og mer levende og attraktive tettsteder?

Hvordan kan fritidsboligutvikling bidra til **ei god framtid i fjellbygdene?**

- 1. Lokalisering** av fritidsboliger som ivaretar både de fastboende og naturen (transport, arealbruk, klimagassutslipp, sentrumsutvikling og varetilbud)
- 2. Tilrettelegging for lokalt forbruk.** Få deltidsinnbyggerne til å benytte seg av mest mulig lokale varer og tjenester – i både bygge- og bruksfasen (kp (hvor), utbyggingstakt (hvor mange, hvor fort), åpningstider, utsalgssteder og markeder mm))
- 3. Utvikling av attraktive møteplasser i bygesenteret** (attraktive steder tiltrekker alle – uansett om du er fastboende eller deltidsinnbygger eller turist)

Lokalisering av fritidsboliger påvirker:

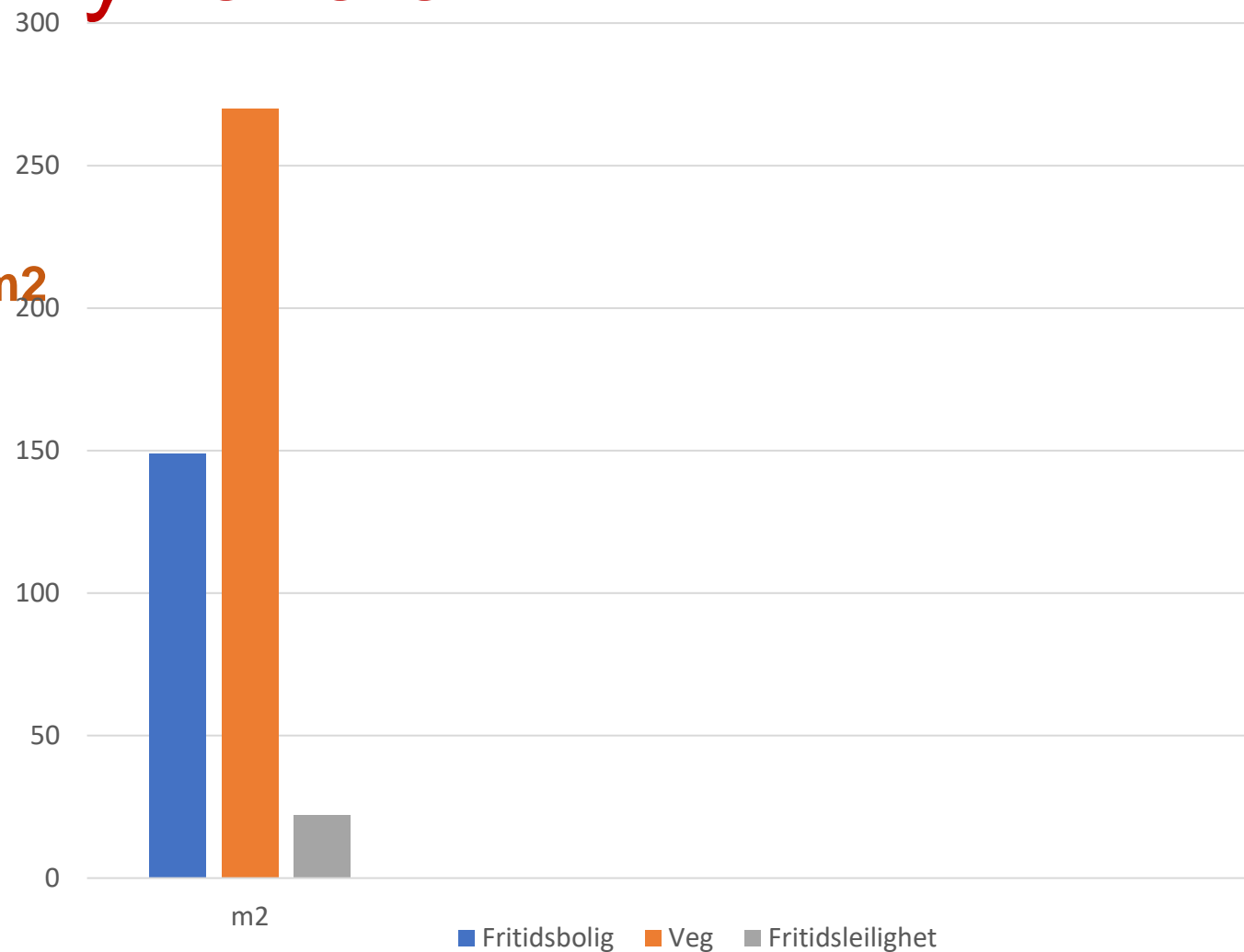

Arealbruk = hytte + hytteveier

Arealbeslag pr fritidsbolig: 149 m²

Arealbeslag pr. fritidsleilighet: 22 m²

Arealbeslag til veg pr. fritidsbolig: 270 m²

Ei hytte på 100 kvadratmeter gir et naturinngrep på hele 1500 kvadratmeter, viser et naturregnskap utarbeidet av NINA-forskere. (Foto: Trond Simensen / NINA)

Forskere mener vi må bygge hytter tettere sammen

Byggingen påvirker et mye større område enn selve hytta. Naturinngrepet kan være opp til 15 ganger større enn det bygget er. Nå anbefaler forskere tiltak.

Fritidsboliger og **transport**

Dagens situasjon:

Kollektivandelen: 1-5 %

Hovedvegene våre har stor kapasitet, noe kø enkelte helger

Mange fylkesveger nær destinasjonene har utfordringer med kapasitet, trafiksikkerhet og vedlikehold

Klimagassutslippet fra bilene vil gå mot null i 2050

Klimagassutslipp fra nedbygging av areal, til veg- og parkeringsareal og vegvedlikehold er økende

Muligheter:

Flere fritidsreiser over på kollektivtransport krever:

- Smart lokalisering av fritidsboligene
- Gode «last mile» løsninger
- Rimeligere kollektivpriser
- Hyppigere avganger på kollektivtrafikken

Tabell 5.17 Anslag på trafikkarbeid som kan erstattes med kollektivtransport maks 50 prosent lengre tid med kollektivtransport enn personbil

Destinasjoner	% av total årsdøgn- trafikk	% av totale kjøretøy-km til destinasjonen
Ringsakerfjellet	54,8	57,1
Ringebu	38,5	42,2
Øyer	61,2	62,1

Lokalisering av fritidsboliger og **attraktive tettsteder** – case Ringebru

Tiltak

Sentrumsnær fritidsboligutvikling

- Utbygging av 236 fritidsboliger frem mot 2050
- Gangavstand til togstasjonen

Transport

- Transportløsning mellom fjellet og sentrum
- Transportløsning for levering av varer

Resultat

- Sentrumsnær fritidsboligutvikling gir trolig økt lokal verdiskapingseffekt per fritidsbolig
- Fritidsboligutvikling nær kollektivtransport legger til rette for redusert bilbruk, men effektstørrelsen avhenger av mobilitetstilbudet på destinasjonen
- Fritidsboligutbygging nært sentrum vil påvirke lokal attraktivitet

Oppsummert: Lokalisering og klimagassutslipp fra fritidsboliger

Figur 8.1 Oversikt over scenariene og hvilke virkninger som særlig belyses (fokusområder)

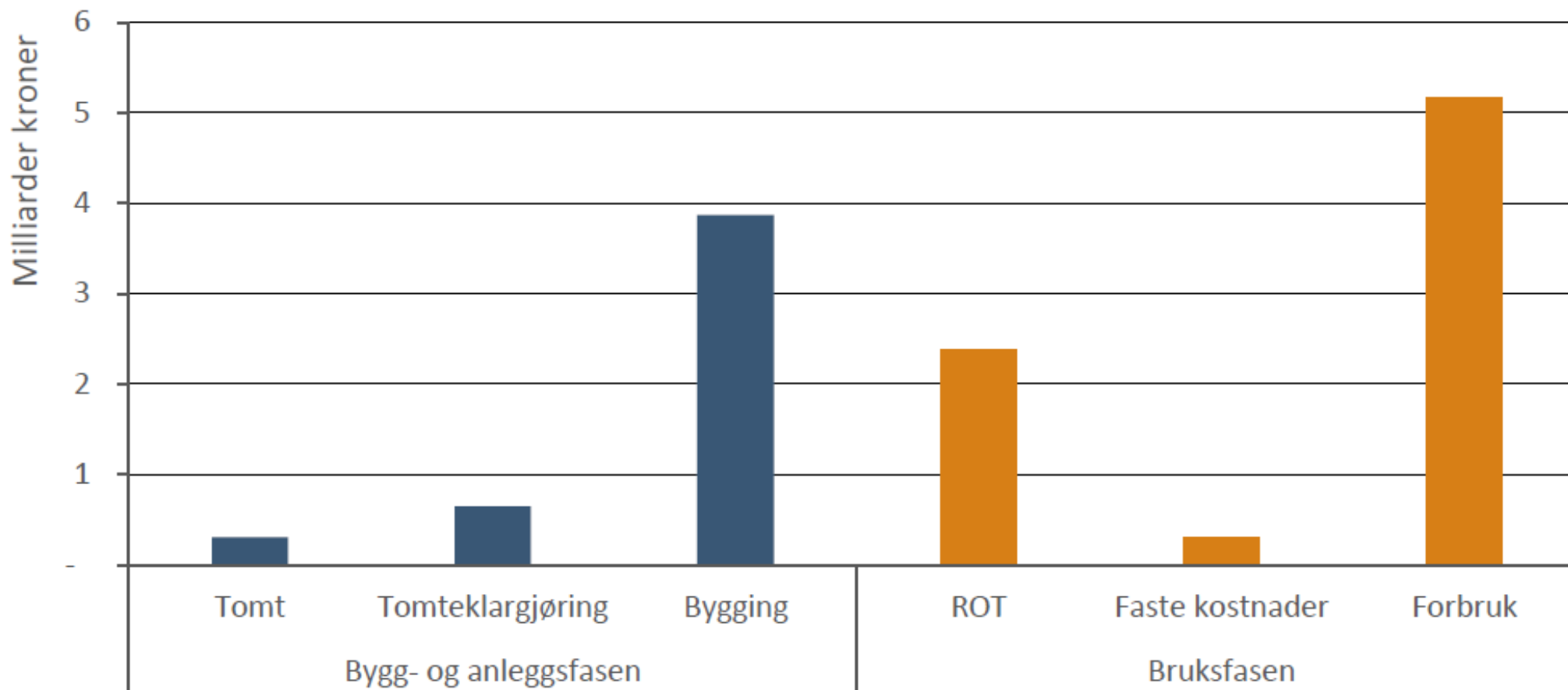
Ringebu Utvikling av fritidsboliger nærme sentrum og togstasjonen •Fokusområder: transport, lokal verdiskaping lokal attraktivitet	Øyer Utvikling av vare- og tjenestetilbud på fjellet •Fokusområder: lokal verdiskaping og lokal attraktivitet
Øystre Slidre Oppgradering av eksisterende fritidsboliger •Fokusområder: arealbruk, lokal verdiskaping og klimagassutslipp	Trysil Fortetting i stedet for spredt fritidsboligutvikling •Fokusområder: arealbruk, klimagassutslipp og transport

1. **DELING:** Økt bruk av eksisterende fritidsboliger
2. **OPPGRADERING** av eksisterende fritidsboliger (Øystre Slidre)
3. **SENTRUMSNÆRE fritidsboliger** innenfor eksisterende byggeområder med ferdig infrastruktur (Ringebu)
4. **FORTETTING** i tilknytning til eksisterende infrastruktur på destinasjonen (Trysil)
5. **HYTTER....**

Tilrettelegging for lokalt forbruk

Total omsetning fra fritidsboliger i 2023

Figur 3.3 Total omsetning fordelt på ulike kategorier i bygg- og anleggsfasen og bruksfasen i 2023.

Bygg- og anleggsfasen + Bruksfasen

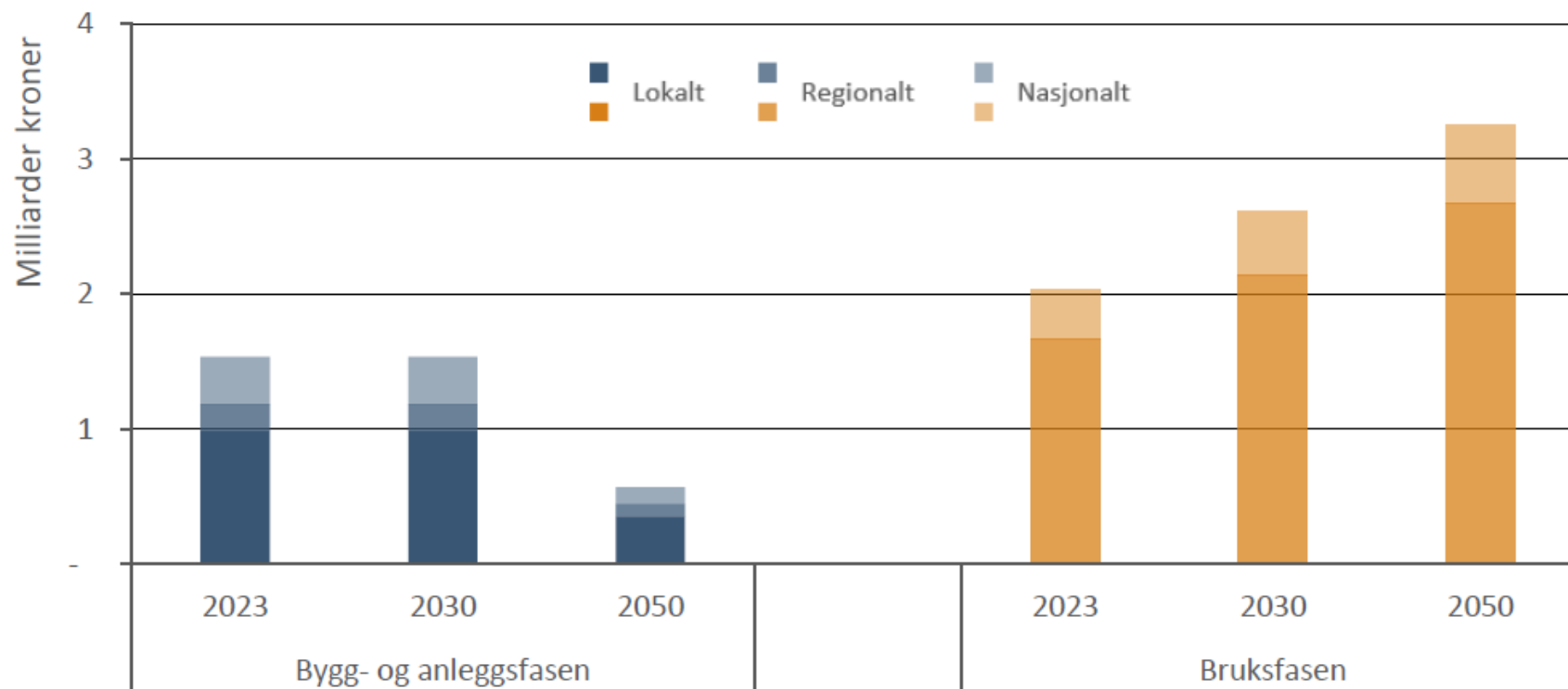
4,8 mrd

8,3 mrd

Utvikling i verdiskaping frem til 2050

Bygg- og anleggsfasen samt bruksfasen

Figur 3.6 Utvikling i verdiskaping i bygg- og anleggsfasen og bruksfasen, fordelt på geografiske effekter.

- Funn

- Å tilrettelegge for lokalt forbruk, særlig i bruksfasen gir økt lokal verdiskaping

- Virkemidler

- En utbyggingstakt som er tilpasset lokalt/regionalt næringsliv
- Tilrettelegge for salg av lokalproduserte varer og tjenester

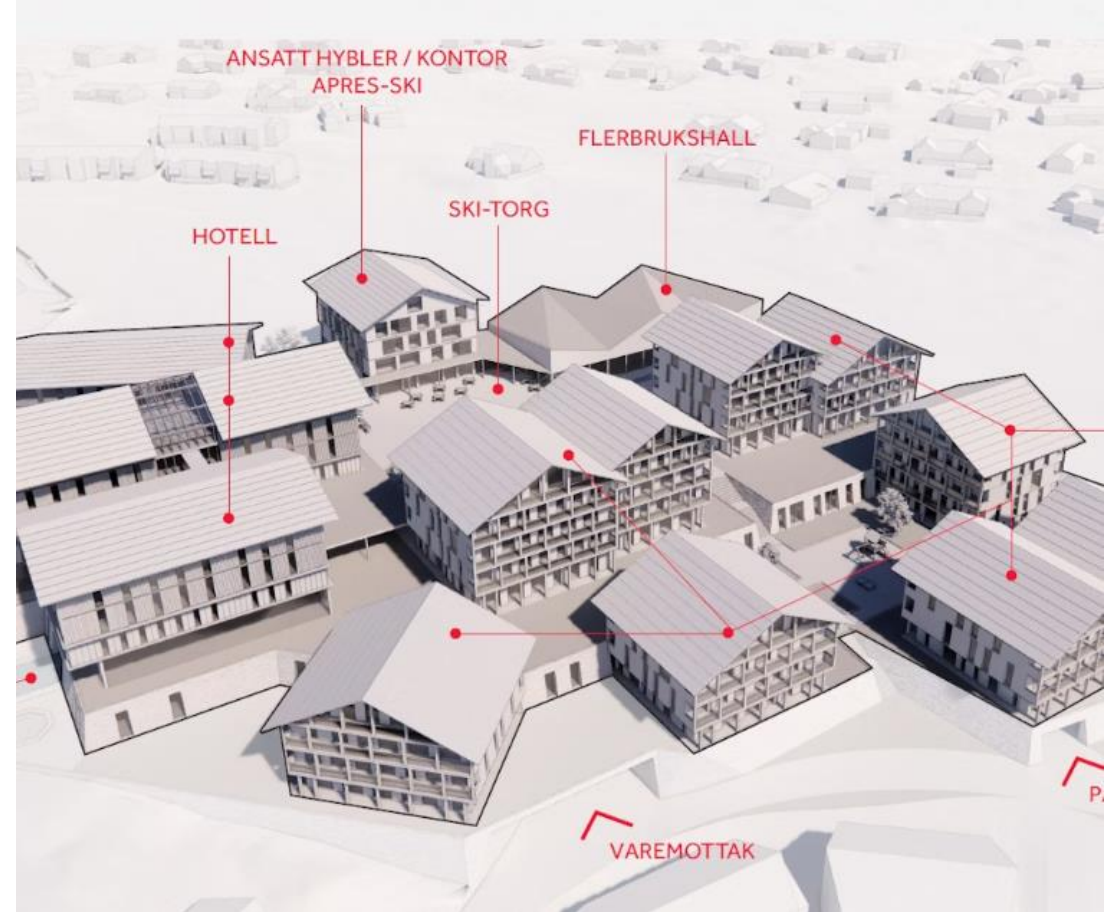
Utvikling av attraktive møteplasser

Attraktivitet – Vanskelig å beskrive, men lett å kjenne igjen

Attraktivitet handler om å utvikle gode og velfungerende kommuner og regioner der innbyggere, næringsliv og besøkende ønsker å være

Tettstedene som attraktive møteplasser for fastboende, deltidsinnbyggere og turister

Hvordan kan fritidsboligutvikling bidra til **ei god framtid i fjellbygdene?**

- 1. Lokalisering av fritidsboliger som ivaretar både de fastboende, naturen og klima**
- 2. Tilrettelegging for lokalt forbruk.**
- 3. Utvikling av attraktive møteplasser i bygesenteret**

Formidling og rådgiving

Agder fylkeskommunes «Kompetanseløft for samfunnsplanlegging»

Fra formelle høringsuttalelser til aktiv veiledning

De små kommunene i Agder tok kontakt med fylkeskommunen og ba om hjelp med samfunnsplanlegging. Agder fylkeskommune tok dette på alvor og måtte finne nye måter å veilede på. Les artikkelen og se intervju med noen av deltagerne i kompetanseløftet.

- Lager veileder basert på analysene og annen kunnskap – en forenkling av rapporten.
- Veiledningstjeneste og nettside
- Nettverk

Innlandet
fylkeskommune

